

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

rotel 1

DOM
2014-11-05
Umeå

Mål nr
T 518-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Skellefteå tingsrätts dom 2014-06-11 i mål T 962-13, bilaga B

KLAGANDE

Catarina Sundberg, 641220-9048
Frejagatan 2
974 37 Luleå

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokaten Linda Sundlöf
Box 385
931 24 Skellefteå

MOTPART

Ola Johansson, 710511-5070
Strandvägen 1
932 52 Bureå

Ombud: Advokaten Jörgen Frisk
Nygatan 55
931 30 Skellefteå

SAKEN

Vårdnad om barn m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Se sidan 2.

Dok.Id 78610

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 384	Storgatan 39	090-17 20 00	090-13 88 50	måndag–fredag
901 08 Umeå		E-post: hovratten.ovrenorrland@dom.se		08.00–16:00

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med ändring av tingsrättens dom förordnar hovrätten följande.
 - a) Vårnaden om Emil Johansson Sundberg, 031215-8166, anförtros åt Catarina Sundberg.
 - b) Emil Johansson Sundberg har rätt till umgänge med Ola Johansson enligt följande:
 - Två helger av tre, fredag efter skolans slut till söndag kväll kl. 18.00,
 - Vartannat sportlov från sista skoldagen innan lovet till lovets sista dag kl. 18.00 med början 2016,
 - Vartannat påsklov från sista skoldagen innan påskledigheten/påsklovet till påskledigheten/påsklovets sista dag kl. 18.00 med början 2015,
 - Varje höstlov från sista skoldagen före lovets början till lovets sista dag kl. 18.00,
 - Varannan julhelg från den 23 december kl.13.00 till den 30 december kl. 13.00 med början 2014,
 - Vartannat nyår från den 30 december kl. 13.00 till jullovets sista dag kl. 18.00 med början årsskiftet 2015/2016,
 - Varje sommar fyra sammanhängande veckor vartannat år från och med måndag vecka 25 kl. 08.00 till och med måndag vecka 29 kl. 08.00 med början 2016 och vartannat år från och med måndag vecka 29 kl. 08.00 till måndag vecka 33 kl. 08.00 med början 2015.
 2. Hovrättens dom ska gälla utan hinder av att den inte vunnit laga kraft.
 3. Hovrätten fastställer ersättningen enligt rättshjälpslagen åt Linda Sundlöf till 65 491 kr, varav 44 660 kr avser arbete 35 timmar, 4 393 kr tidsspillan, 3 340 kr utlägg och 13 098 kr mervärdesskatt.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Catarina Sundberg har yrkat att hovrätten ska tillerkänna henne ensam vårdnaden om Emil. För det fall hon inte tillerkänns vårdnaden så har hon yrkat att Emil ska ha rätt till umgänge med henne i den omfattning som framgår på sidan 4 i tingsrättens dom.

Ola Johansson har motsatt sig ändring av tingsrättens dom. Om hovrätten bifaller Catarina Sundbergs yrkande så har han för egen del yrkat att Emil ska ha rätt till umgänge med honom i den omfattning som framgår på sidan 3 i tingsrättens dom. Ola Johansson har, för det fall han inte tillerkänns ensam vårdnad, yrkat att vårdnaden ska vara gemensam och att Emil ska bo tillsammans med honom.

För det fall Catarina Sundberg tillerkänns vårdnaden har hon medgett att Emil har rätt till umgänge med Ola Johansson varannan helg och därutöver i enlighet med Ola Johanssons yrkande om umgänge.

För det fall Ola Johansson tillerkänns vårdnaden har han medgett Catarina Sundbergs yrkande om umgänge.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten. Catarina Sundberg har därutöver åberopat ytterligare sms-meddelanden som under tiden september–oktober 2014 skickats mellan henne, Ola Johansson och Emil. Parterna har också åberopat samma muntliga bevisning som vid tingsrätten. Ljud- och bildupptagningarna från förhören i tingsätten har spelats upp. I hovrätten har hållits tilläggsförhör med Catarina Sundberg och Ola Johansson samt, på begäran av Catarina Sundberg, vittnesförhör med Håkan Sundberg. Beträffande tilläggsförhören redovisas i huvudsak de uppgifter som avser tiden efter tingsrättens dom.

Catarina Sundberg

Catarina Sundberg har berättat följande. När tingsrättens dom kom så hade Emil sommarumgänge med Ola och befann sig hos honom. Emil ringde och han började genast prata om domen. Han sa att han hade läst den och att han skulle bo där nu (hos Ola). Hon kan inte säga att han lät varken glad eller ledsen, han lät bara tuff. Ett par dagar senare fick hon ett sms från Emil där han skrev ”överklaga inte”. När Emil sedan kom hem från sommarumgänget med Ola så var han upprörd över att hon hade överklagat. Han sa bl.a. att nu hade ju Ola och hans fru köpt huset i Bureå i onödan och det kostade ju massor av pengar. Emil berättade också att det var bestämt att han skulle börja på Bureskolan, han hade hört pappa prata om detta, och att det var bestämt att han året efter skulle börja i hockeyklass på Norrhammarskolan. I efterhand har hon kontrollerat detta och fått veta att endast elever som bor i vissa områden i Skellefteå kan garanteras plats i hockeyklassen. Efter samtal med rektorn på Bureskolan fick hon också intrycket av att Emil hade lyssnat på Olas samtal med rektorn.

Till en början var Emil frustrerad över hennes överklagande men under hösten har det fungerat bra för honom i Luleå. Emil mår jättebra. Det går bra för honom i skolan, han har många kompisar och spelar basket. I september bestämde han sig för att sluta med hockeyn. Trots detta försökte Ola förmå Emil att följa med på ett träningsläger i Nordmaling med Bureå hockey. När Ola vägrade att svara på om Emil skulle vara tvungen att följa med på lägret så ville Emil inte åka till Ola den helg då han skulle ha umgänge med sin pappa. Hon peppade honom ändå att åka. I sista stund fick Emil sedan veta att han inte behövde följa med på lägret. Emil tillbringade istället helgen hos sin farmor och farfar.

Catarina har fortfarande vikariat vid Socialtjänsten i Luleå men hon är helt säker på att hon kommer att kunna arbeta kvar där och att hon kommer att få en fast anställning senast i april 2015. Huset i Bureå har hon ute till försäljning, och hon har inte för avsikt att flytta från Luleå.

Vad gäller Emils egen vilja om var han ska bo så anser hon att han är mogen och att han på sätt och vis kan ha en uppfattning men hon anser att han är mycket ambivalent.

För några veckor sedan sa han t.ex. att han ville bo hos henne men att det inte gick för att han ju tidigare hade sagt att han ville bo i Bureå. Hon betvivlar också att Emil verkligen inser hur det skulle vara att faktiskt inte bo med sin mamma.

Ola Johansson

Ola Johansson har berättat följande. Han och hans fru har köpt ett hus i Bureå. Huset, som ligger i det område där Emil tidigare har bott, är under renovering och ska snart vara klart för inflyttning. Under tiden så bor de i en stuga på tomten.

När tingsrättens dom kom var Emil hos sin farmor i Bureå. Eftersom Emil hade väntat på domen så ringde han och berättade vad tingsrätten hade bestämt. Emil blev jätteglad, han skrek rakt ut i en minut och farmor har berättat att han hoppade och studsade av glädje. Emil var överlycklig och berättade för alla kompisar att han skulle få komma tillbaka till Bureå och gå i skolan där. Ola hade också ett samtal med rektorn vid Bureskolan men då var inte Emil närvarande. När han senare berättade för Emil att domen var överklagad och att hovrätten hade bestämt att den inte skulle gälla just nu så reagerade Emil mycket negativt. Emil ifrågasatte varför mamma hade överklagat när han sagt att hon inte skulle göra det. Sedan bröt han ihop och började gråta. När sommarumgänget var slut så ville Emil inte åka tillbaka till Luleå.

Emil säger fortfarande att han vill vara i Bureå och gå i skolan där. Han är tillräckligt mogen för att också ha en åsikt i boendefrågan. Det stämmer att Emil har valt att sluta med hockey och han gjorde detta eftersom han inte trivdes med lagkamraterna i Luleå. Hockeylägret i Nordmaling var bokat redan förra hösten. Emil och de andra killarna i laget hade jobbat ihop pengar till resan. När han och Emil först pratade om detta så sa Emil att han ville följa med trots att han hade slutat spela hockey. Det var dessutom flera killar som skulle följa med utan att spela. Därefter har Emil tydligen ändrat sig. Det var absolut inte så att han skulle ha tvingat Emil att följa med men han tycker att det är något som han och Emil själva kan prata om. Han behöver inte meddela Catarina detta.

Håkan Sundberg

Håkan Sundberg har berättat följande. Han är pappa till Catarina Sundberg. Hon och Emil bor på övervåningen i deras hus i Luleå. Emil har jättemånga kamrater i Luleå, fler än han hade i Bureå där Catarina ofta fick ringa runt och leta efter lekkamrater till Emil. Han har aldrig hört Emil säga att han vill flytta tillbaka till Bureå. Det har hänt flera gånger att han och Catarina varit tvungna att övertala Emil när denne skulle åka till sin pappa.

Hovrättens bedömning

Vid bestämmande av vilken förälder som ska anförtrons vårdnaden om ett barn är det avgörande vad som är bäst för barnet. Tingsrätten har i sin dom närmare redogjort för vilka överväganden som domstolen då har att göra.

Vad gäller bedömningen av om det finns risk för att barnet far illa hos någon av föräldrarna så har hovrätten inget att tillägga till det som tingsrätten anför. Det finns ingenting som tyder på att Emil skulle fara illa hos vare sig Catarina eller Ola.

I bedömningen av vad som är bäst för barnet ingår barnets behov av en nära kontakt med båda sina föräldrar. Vårdnaden bör inte anförtrons åt en förälder som motsätter sig att barnet får umgås med den andra föräldern. När Catarina helt utan förvarning flyttade med Emil till Luleå så förhindrade hon det umgänge som Emil enligt tingsrättens dom 2012 skulle ha med Ola. Hon må ha känt sig tvingad till detta men hovrätten anser, liksom tingsrätten, att detta utgjorde ett s.k. umgängessabotage. Det måste ha funnits någon möjlighet att för henne att åtminstone underrätta Ola om sina planer, dvs. att hon eftersträvade förlängd anställning i Luleå och hur hon då såg på Emils boende och skolgång. Vad gäller umgängestillfällen som Catarina har ställt in p.g.a. att Emil varit sjuk så delar hovrätten tingsrättens uppfattning såtillvida att endast akut sjukdom kan vara godtagbart som skäl för att ställa in umgänge. Hovrätten anser emellertid inte att det har utretts att Catarina ha ställt in umgängen utan godtagbara skäl i någon större omfattning. Vad som däremot framgår av utredningen är att Catarina vid flera tillfällen försökt hitta andra lösningar som inneburit att Emil fått tillfälle till umgänge med sin pappa. Hon har erbjudit extra dagar för umgänge och

byte av umgängeshelg när Emil inte har haft möjlighet att träffa Ola under helg när det skulle ha varit umgänge. Ola har helt rätt i att den typen av byten inte bara kan få ske på hennes villkor men det visar ändå att Catarina är mån om att Emil ska få tid med sin pappa och att hon inte motarbetar umgänget. I sammanhanget bör också påpekas att även Ola har ägnat sig åt umgängessabotage när han vid upprepade tillfällen bokat sistaminutenresor som inkräktat på Emils sommarumgänge med Catarina.

En stor fråga i målet är Emils egen vilja. Barnets vilja ska med beaktande av dess ålder och mognad vägas in i bedömningen av vad som är bäst för barnet. Emil ska snart fylla elva år och han beskrivs som en mogen pojke. Hans vilja bör därför tillmätas stor betydelse. Detta förutsätter dock att han har en egen vilja som avser hos vilken förälder han vill bo, något som inte ska förväxlas med att han har en bestämd uppfattning om i vilken stad eller på vilken ort han vill bo. Hovrätten kan med följande tillägg ansluta sig till vad tingsrätten anfört i den delen. Emil har vid flera tillfällen uttalat en bestämd vilja om att flytta tillbaka till Bureå. Noterbart är dock att han då i första hand uttalar sig om att han vill tillbaka till Bureå och till kompisarna och skolan där. Detta märks tydligt i Emils samtal med Per Fahlman där han gett uttryck för att han vill gå i Bureskolan och spela hockey i Bureå. Helst så vill han att mamma och pappa ska bo tillsammans. Annars vill han bo med pappa och gå i skolan i Bureå. På direkt fråga så ska Emil ha svarat att även om mamma flyttade tillbaka till Bureå så skulle han vilja bo mer med pappa. Sammantaget får hovrätten uppfattningen att Emil är arg för att Catarina flyttat med honom från Bureå men att han i frågan om sitt boende är mycket ambivalent och starkt påverkad av den lojalitet som han känner mot båda sina föräldrar.

I anslutning till det ovanstående finns det anledning att nämna något om barnets behov av kontinuitet, dvs. att inte i onödan ryckas upp från sin invanda miljö. Även om skola och kamrater är en del i detta så är det ändå anknytningen till boendeföräldern som är det mest centrala vid bedömningen av vad som är barnets invanda miljö. Catarina och Ola separerade när Emil var fem år gammal och Emil har sedan dess haft sitt stadigvarande boende hos Catarina. Därtill kommer att Emil nu har bott i Luleå med Catarina i över ett år. Uppgifter från Emils lärare, Håkan Brännström och Emils egna

uppgifter vid samtal med socialsekreteraren i Luleå tyder på att han har funnit sig väl till rätta i Luleå. Även med beaktande av omfattningen av Emils kontakter med Ola får därför kontinuitetsprincipen anses i någon mån tala för Catarinas yrkande.

Catarina har som grund för sitt yrkande bl.a. anfört att Ola brister i omsorgsförmåga. Det är uppenbart att Catarina och Ola är väldigt olika personligheter och kanske också att de är olika i sitt föräldraskap men inget tyder på att någon av dem brister i omsorgsförmåga. Hovrätten anser dock att Ola vid några tillfällen visat bristande omdöme då han dragit in Emil i den pågående processen, trots att Emil uppenbarligen mår mycket dåligt av föräldrarnas konflikt. Detta gäller t.ex. tillfället när han låtit Per Fahlman ta Emil på ett enskilt samtal för att utröna dennes vilja. Att detta har skett helt på Per Fahlmans initiativ förefaller osannolikt och det är något som Ola under alla förhållanden borde ha sagt nej till.

Sammantaget gör hovrätten den bedömningen att det bästa för Emil är att han även fortsättningsvis bor med sin mamma. Hovrätten delar tingsrättens uppfattning om att samarbetssvårigheterna mellan Catarina och Ola är så svåra att gemensam vårdnad inte kan anses vara lämplig. Till följd av detta ska Catarina tillerkännas ensam vårdnad om Emil. Vid den bedömningen har hovrätten utgått ifrån att kontinuiteten talar för att Emil bör bo med sin mamma, att Emils egen vilja i frågan inte entydigt kan utläsas och att Catarina inte kan anses ha motarbetat umgänget mellan Emil och Ola på ett sätt som motiverar att Emil ska flyttas från sin invanda miljö.

Hovrätten ska därefter pröva i vilken omfattning Emil ska ha rätt till umgänge med Ola. Parterna är överens om detta i alla delar förutom omfattningen av helgumgänget där Ola begärt att det ska vara två helger av tre medan Catarina medgivit varannan helg. Eftersom Emil i olika sammanhang sagt att han vill tillbringa mer tid med sin pappa och då han uppenbarligen trivs i Bureå och vill vara där så kan det vara lämpligt att umgänget med Ola utökas. Den nackdel som detta kan innebära för hans möjligheter att delta i basket och andra fritidsaktiviteter i Luleå bli knappast större av att han tillbringar två av tre helger i Bureå än det skulle ha blivit om han tillbringade varannan helg där.

HOVRÄTTEN FÖR
ÖVRE NORRLAND

DOM
2014-11-05

T 518-14

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga C

Överklagande senast den 3 december 2014.

Hovrättsråden Pia Sandeskog (skiljaktig) och Tom Madell, adjungerade ledamoten Marie Andersson (referent) samt nämndemännen Lars-Erik Johansson och Monica Grape har deltagit i avgörandet.

Skiljaktig mening, se bilaga A.